

PRO Actiunea Catolica Romana

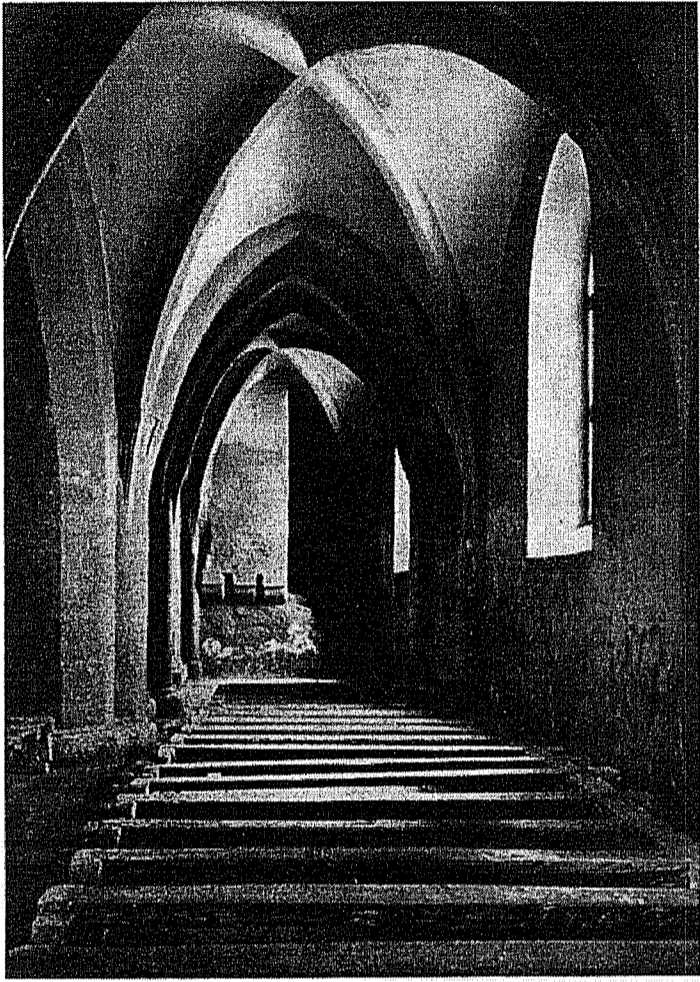
Roma - Anul X

Tribuna libera pentru unirea Bisericilor fundata in 1955 de
CONSTANTIN DRAGAN

Mai 1965 - N. 107

DE - AR FI ADEVARAT

O NOBILA MARTURIE DE CREDINTA

Biserica din Harman

O agenție de presă străină publică acum în urmă o informație după care guvernul comunist dela București ar fi dispus să revadă situația Bisericii catolice din România și să studieze, împreună cu Sfântul Scaun, un plan pentru îmbunătățirea raporturilor dintre autoritatea de Stat din R. P.R. și Vatican. Inițiativa aceasta — preciza informația citată — ar fi însă condiționată de «buna voință» a Vaticanului, care ar trebui să facă «primul pas, cerând această întâlnire bilaterală».

Sireea, captată de foarte puține persoane, a stârnit unele perplexități, situația Bisericii catolice în România fiind mult mai complexă decât în alte țări de dincolo de cortina de fier. Spre deosebire de multe din țările comuniste în care catolicii constituie o majoritate, în România, țară ortodoxă, Biserica catolică a fost de două ori lovită de persecuțiile deslănțuite de regimul actual: întâi în misiunea și în cultul ei latin, când, expulzat reprezentatul său, mons. O'Hara, ea își pierdea nunțiatul apostolică la București; a doua lovitură — și mult mai gravă! — o primea atunci când autoritățile decideau suprimarea Bisericii unite, care reprezentă nucleul cel mai numeros al catolicității în România. Dureroasele etape ale lichidării Bisericii Unite, căreia România îi datorește un numai cultura sa modernă, dar trezirea conștiinței latinității sale, care a făcut posibilă redeschiderea politică și spirituală a poporului român și emanciparea sa istorică, sunt prea cunoscute pentru a mai fi recapitulate aici; nu mai puțin cunoscute decât consecințele decretului criminal din Octombrie 1948, cu care începea calendarul acestei Bisericii: suprimarea tuturor organizațiilor sale religioase și culturale, arestarea clerului, asimilarea forțată a credincioșilor uniți la Biserica ortodoxă de Stat, moartea în închisoare a tuturor episcopilor săi, cu excepția P.S. Sale Hossu, încă pri-

zonier, cu domiciliul forțat, la mănăstirea Căldărușani, în apropiere de București.

În cazul când Biserica romană ar hotărâ să repete, în România, nefericite experiențe ale «dialogului destinderei» încercat în alte țări de dincolo de cortina de fier, ea nu va putea în nici un caz să se dezintereseze de sora sa, Biserica Unită martiră. A întreprinde tratative cu guvernul de la București, fără a ridica problema aceluia act de violare a Constituției, care a fost decretul din Octombrie 1948, ar fi din partea Bisericii latine o adevărată trădare: o trădare de sine. Fiindcă nu-i posibil să de facă «tabula rasa» de importanța avută de Biserica Unită, arbitrar lichidată, împotriva garanțiilor date de Constituția R.P.R. tuturor religioșilor și confesiunilor din cuprinsul Țării, în răspândirea catolicismului în România. Păstrând intacte Tradiția și ritul bizantin, folosind ca limbă a cultului limba română, ea a înlesnit în mare măsură întoarcerea — și nu sporadică, ci în masă — a credincioșilor la Biserica de care fuseseră despărțiți de schisma din 1054. Așa cum a contribuit la a face cunoscută în Occident Biserica ortodoxă, ale cărei bogății și frumuseți liturgice au fost descoperite grație Liturghiei catolice în rit oriental.

Departate de a fi o piedecă în calea unirii Bisericilor, cum deseori au afirmat susținătorii desigur superficiali ai unionismului; Biserica aceasta a asigurat continuitatea istorică între Biserica catolică a primelor veacuri ale creștinismului și cea de azi, făcându-se în același timp păstrătoare și continuatoare a tradițiilor orientale.

Dacă între Sfântul Scaun și guvernul din București s'ar ajunge la tratative anunțate de știrea citată, tratativele acestea vor trebui să contemple și să caute o soluție și pentru problema Bisericii Unite suprimate, problemă încă vie, încă actuală; mai actuală ca oricând, astăzi, când Rusia încurajează și (deocam-

dată în umbră) susține revendicările maghiare în Transilvania. Dacă între Vatican și Republica Populară Română se vor avea tratative pentru îmbunătățirea raporturilor lor, tratativele acestea nu vor putea să nu includă și revizuirea acelei grosolane, criminale erori comise în epoca staliniană de conducătorii comunisti români, care a fost lichidarea unei Biserici ce reprezintă însuși sufletul și conștiința națională a Ardealului românesc și latin.

O Biserica nu e o administrație oarecare, care poate fi dilată sau restrânsă și chiar suprimată după plăcere. Puși în ilegalitate și aruncați în închisori preoții uniți și episcopii lor, marea majoritate a credincioșilor s'au adresat preoților catolici de rit latin, aproape toți unguri, pentru a putea continua practicile religioase ale credinței lor; dar nu sunt rare cazurile în care drama acestor credincioși fără Biserică a devenit, în mâna preoților unguri, un instrument de luptă cu totul de altă natură decât cea religioasă.

Asimilarea forțată a credincioșilor uniți din Transilvania la Biserica ortodoxă a creat apoi un precedent cât se poate de primejdios, favorabil mașinațiilor minorității maghiare din Ardeal. Prin înaltul cler din Ungaria, a cărui voce (spre deosebire de aceea a unicului episcop român încă în viață, constrâns să tacă în sihăstria sa de la Căldărușani) este ascultată la Roma, aceasta minoritate, în prevalență catolică, agită acum problema realipirii Transilvaniei la Ungaria, prospectând, în sprijinul tezei lor, că mai curând sau mai târziu minoritatea maghiară catolică de rit latin din Ardeal va fi la rândul ei înglobată cu forța în ortodoxie, întocmai ca uniții români.

Problema Transilvaniei e astăzi una din marile preocupări ale guvernului dela București. Dar să nu se uite, că problema politică a Transilvaniei e și problema religioasă, e în primul rând problema religioasă a acestui ținut. Unirea cu Roma a avut pentru românii din Transilvania semnificația unei revoluționare regăsiri a conștiinței lor de popor și a afirmării latinității lor. Sunt două realități care nu pot fi separate și de faptul această responsabilități de suprimarea unei Biserici care reprezintă însuși sufletul românesc și latin al Ardealului nu și-a dat seama. Încep să și dea seamă astăzi, sub presiunea unor evenimente care scotând Țara de subtălcăciul muscălesc, o expun acum la primejdiile unui mișelesc șantaj politic.

Nu Vaticanul trebuie să facă «primul pas» pentru întoarcerea în legalitate a celor două Biserici catolice din România. Inițiativa trebuie să pornească de la cei care s'au făcut răspunzători de o greșală astăzi devenită o armă primejdioasă în mâinile dușmanilor, ale ungarilor. Facă ei acest prim pas aducător de siguranță, de echilibru, de legalitate. Facă-l, pentru salvarea acelor valori în numele cărora a fost proclamată schisma economică, care a restituit României o margine considerabilă de autonomie, în echilibrul economic al blocului sovietic, pe care n'o au nici una din celelalte State satelitate.

Noi vrem să credem, vrem să nădăjduim că s'vor pune în circulație de agenția de presă veneză n'au fost cu totul neînțelese și că împotriva ele constituie o prudentă sondare a reacțiilor Vaticanului la eventualitatea unei viitoare propuneri concrete din partea guvernului român.

În tragica succesiune a evenimentelor culminată cu decretul care proclama suprimarea Bisericii catolice de rit oriental în România, un document de extraordinară nobilitate venea să lumineze și să îmbărbăteze sufletele credincioșilor care vedeau apropiându-se ceasul marelui încercări. Documentul, redactat de episcopii uniți în formă de scrisoare pastorală, e o mărturie solemnă a fidelității față de Roma și, implicit, un răspuns la discursul mitropolitului ortodox Nicolae Balan din 15 Mai 1948, cu ocazia marelui intruniri de pe Câmpia Libertății dela Blaj, pentru celebrarea centenarului revoluției din 1848.

În discursul său, Mitropolitul Bălan adresase românilor uniți cu Roma invitația de a se întoarce în sânul «Bisericii-mame», adică în Biserica ortodoxă, întoarcere care ar fi dat unității poporului român ceea ce încă îi lipsea: unitatea religioasă.

Publicația acestei Pastorele a fost interzisă de cenzură și de aceea documentul a fost cunoscut de foarte puține persoane. Abia în 1952 avea să fie publicat în volumul «Biserica Română Unită», apărut la Madrid din îngrijirea unui grup de preoți uniți în exil. Ne facem o datorie din a reproduce și a face cunoscut cititorilor noștri acest text, în părțile lui excepționale, cu mâhnirea de a nu le putea oferi, din motive de spațiu, o viziune integrală a acestei solenne profesuni de credință și de fidelitate a eroicilor Pastori care, după suferințe de nedescris, și-au terminat zilele în închisoare, cu o singură excepție: Sfinția Sa episcopul Hossu, încă în viață.

Ce înseamnă sfânta unire cu Roma?

«Acum 250 de ani părinții noștri trăiau în obidă și necaz, amenințați să lepede și ce mai țineau din sfânta Evanghelie, gata să și piardă și ființa românească. Atunci, frământându-se trei ani de zile și judecând schimbarea și nașterea acestei lumi înșelătoare ca și nepeirea sufletelor, de bună voie s'au unit cu Biserica catolică, mărturisindu-se a fi mădularele ei, convingși că aceasta este Biserica lui Isus cea adevărată, bine crezând că adevărul îi va face liberi. «Sfânta unire cu Roma înseamnă pentru noi întoarcerea la credința în care s'a zămislit și a trăit poporul român timp de zece veacuri, credință de la care fără voia și știrca noastră am fost rupti la 1054.»

«Sfânta unire cu Roma înseamnă întoarcerea noastră la turma lui Isus Christos, ca să fim și noi mielușii lui, căci Domnul a spus numai lui Petru și urmașilor lui: «Paște oile mele, paște mielușii mei». Lui i-a fost încredințată cărga de păstor, lui i-a fost delegată puterea de a paște sufletele cu hrana adevărului și a vieții. Sfânta unire cu Roma înseamnă întoarcerea la împărăția lui Dumnezeu, care aici pe pământ e călătoare. Iar cheile împărăției Isus le-a încredințat lui Petru și urmașilor săi. Nimeni nu poate intra în ea dacă Petru nu-i va deschide prin urmașii săi, Episcopii Romei, și prin cei ce sunt în legătură duhovnicească cu el. Sfânta unire cu Roma înseamnă potrivirea vieții noastre la cuvântul lui Dumnezeu întreg și neștirbit, ca astfel să ajungem ucenicii Lui, după spusa Domnului: «De veți rămânea în cuvântul meu, cu adevărat ucenicii mei veți fi» (Ioan, 8, 31).

De ce ne-am unit cu Roma?

«Așadar, iubiți frați și fii, ne-am unit cu Roma ca să nu fim nelușii în robia nedreptății (Rom. 1, 18), nici să-l impuținăm. Care adevăr? Acela pe care înainte nu-l luam în seamă, acela pe care astăzi îl tăgăduim încă frați ai noștri de sânge, adevărul cuvântului lui Dumnezeu scris în Sfânta Evanghelie dela Matei (16, 18-19), când Domnul a spus lui Petru: «Tu ești Petru — adică Piatra — și pe această piatră voi zidi Biserica mea și porțile iadului nu o vor învinge. Și fie-ți voiu da cheile

împărăției cerurilor și orice, vei lega pe pământ va fi legat în ceruri, și orice vei deslaga pe pământ va fi deslăgat și în ceruri». Ne-am unit cu Roma ca să nu fim în robia nedreptății cuvântului Domnului dela Evanghelia Sfântului Ioan (21, 16-18) care spune: «Paște oile mele, paște mielușii mei». Ne-am unit cu Roma ca să nu punem la tocmă cuvântul Domnului, căci nelegiuim lucrul este a târgui cuvântul lui Dumnezeu.

Ne-am unit cu Roma, iubiți frați și fii, ca în numele neamului nostru să coasem la loc haina fără cusătură a Domnului Isus, cruțată de călăii care l'au răstignit, dar sfărțecată de episcopii greci când s'au desbinat de adevărata Biserica a lui Christos.

Ne-am unit cu Roma ca să nu călcăm în picioare cuvântul strămoșilor noștri care la Florența, în frunte cu mitropolitul Damian al Moldovei, au subscris unirea. Într'adevăr, prin unire noi am săvârșit o faptă vrednică de strămoșii noștri! Prin sfânta unire noi dovedim lumii creștine și lui Dumnezeu că poporul român nu și calcă jurămintele făcute Domnului, că-i mărturisește adevărul și și ține cuvântul, căci, iubiți frați și fii, neamul nostru n'a tăgăduit niciodată, prin nici o carte, nici nu și-a retras cuvântul dat la Florența pentru sfânta unire cu Biserica Romei, din care noi am făcut un titlu de glorie pentru neamul nostru.

Ne-am unit cu Roma ca să nu dăm de minciună Sinoadele mari care într'un singur glas proslăvesc Biserica Romei, singura apărătoare a adevărului, singura osânditoare a tuturor ereziilor, chiar când ele s'au plămădit pe scaunul Patriarhului dela Constantinopol. Aceste Sinoade sunt cinstite azi și de Episcopii Răsăritului, de Biserica ortodoxă.

Ne-am unit în credință cu Biserica catolică a Romei, ca glasul nostru să fie una, în mărturisirea credinței, cu glasul marilor Sfinți Părinți ai Răsăritului: cu Sf. Ignat, Sf. Ciril, Sf. Vasile cel Mare, Sf. Ioan Gură de Aur, Sf. Grigore de Nazianz, Sf. Ioan Damaschinul, Sf. Confesorul, și ceilalți. Si nu e de puțin preț mângăierea și mândria pentru sufletele noastre, știind că toțmai prin sfânta unire am ajuns la credința Sfinților Părinți ai Răsăritului.

Ne-am unit cu Roma ca să nu dăm de rușine nici cărțile noastre de slujbă și nici acele rugăcuni atât de frumoase cu care ne sfințim buzele la jertfa Jaudei. Căci atât de limpede se află scrisă în ele mărturisirea că Biserica Romei prin Papa, Episcopul ei, este pusă la cărma Bisericii lui Isus, încât nu odată frații noștri de neam dar nu de credință au fost ispitiți să schimbe cuvintele sau să jase afară mărturile moștenite de la strămoși, când ele mărturiseau același lucru pe care-l mărturisește și Biserica catolică, pentru ca nu cumva în cărțile sfințelor slujbe, pe care le folosim împreună, să se găsească osândă greșelilor și a răstăcirilor lor. Dar acela care astăzi, din frică de adevăr, îl șterge din cărțile liturgice, mâine, din ură față de adevăr, îl va șterge și din Evanghelie.

Advertis-a cuvântul Domnului.

«Adevărul vă va face liberi». Pare că niciodată în istoria poporului nostru nu s'a adevărit această făgăduință a lui Isus în așa măsură ca aici. Drept răsplată că ne-am dăruit adevărului veșnic și l'am mărturisit, ni s'au dat și binecuvântări vremelnice, multe și îmbelșugate. Cărturarii români au scris multe cuvinte de laudă despre binefacerile unirii cu Biserica catolică, care toate sunt binefacerile adevărului.

Prin unirea cu Biserica Romei poporul român s'a desrobbit din iobăgia minții, i s'a deschis calea spre învățatură și fiii lui au putut să se bucare alături de fiii domnilor de lu-

Urmează în p. II

O nobile marturie de credinta

Urmează de la p. I
mina cărții. Prin unirea cu Biserica cea adevărată s'a înlăturat de pe grumajii poporului român din Ardeal, înhămat în robie, jugul greu al lipsei, al mizeriei și al asupririi. Prin sfânta unire iobagii și-au ridicat fruntea atât de sus încât a putut fi închinată cu cununa arhierescă, cu laurii poeziei, cu numele de mari cărturari. Prin unire s'au format acei bărbați luminați și curajoși care în fruntea poporului au ajuns să înscrie în viața națiunii asuprite drepturile omului creat de Dumnezeu, ale omului care înainte era tratat mai rău decât un animal de casă ».

Documentul denunță apoi campania deslănțuită împotriva unirii de dușmanii poporului român, în primul rând de nobilii protestanți și calviniști din Transilvania, « care nu puteau tolera ca poporul român să ajungă la lumina adevărului și la fericirea libertății », și de episcopii sârbi care voiau să impună românilor din Transilvania autoritatea lor religioasă. Susținuți în intrigele lor de străini, unii români au încercat să lovescă în unire, și aceasta tocmai în momentul în care episcopii Bisericii unite, în frunte cu Inocențiu Micu Klein și cu Petru Pavel Aron, apărau « în fața celor mari » cauza națiunii române.

« Biserica unită din Transilvania — afirmă documentul — era una cu poporul român care lupta pentru existența sa omenească și creștină. Să spunem că e a fost în slujba poporului, ar fi prea puțin. Ea a fost însuși poporul lui Dumnezeu care lupta pentru existența sa omenească ».

Invinuiri

Răspunzând la acuzația că unirea cu Roma ar fi fost rodul unor calcule vremelnice, documentul scrie:

« Si cine ne-ar putea acuza de a fi pus o altă temelie mântuirii decât aceea pe care Domnul Isus a pus-o. El însuși? Si care alta ar putea să fie decât nu Petru pe piatra care este Christos, pusă la capul unghiului? Dacă Episcopul Romei nu-i temelie la care se referă cuvintele Mântuitorului, atunci care alt episcop ar putea fi? »

Si cine ar îndrăzei să ne acuze pe noi episcopii și pe voi fiii Bisericii unite, că am rupt unitatea credinței și că în loc de a ne uni, ne-am despărțit de Biserica lui Christos, producând desbinare? Dar ce înseamnă desbinare sau schismă dacă nu despărțire de autoritatea statornică de Christos? Si care ar fi acea autoritate bisericească legitimă de care s'ar fi despărțit Biserica Romei și noi împreună cu ea? Nimeni nu poate să o spună pentru că nu există decât o singură autoritate religioasă de care despărțindu-te te despărți de însăși Biserica lui Christos, și această autoritate este Papa, Episcopul Romei, după cum ne arată Evanghelia lui Christos.

A acuza apoi pe Episcopii și pe fiii Bisericii Unite că prin unire s'ar fi îndepărtat de românism și s'ar fi despărțit de popor, e mare îndrăzneală. Pentru a răspunde ar ajunge să amintim că oameni de valoare ai unei națiuni care nu ne-a voit totdeauna binele au mărturisit că Biserica Unită a dat Românilor din Ardeal conștiința că sunt un popor, și un nobil popor. La fel, *Supplex libellus Valachorum*, *Piatra libertății* și *Memorandum-ul* și-au avut sprijinul în altarul Catedralei Metropolitane Române unite de la Blaj ».

Din motive de spațiu am fost constrânsi — și cu părere de rău — să mutilăm acest nobil text din care reproducem, totuși, un alt pasagiu. E un îndemn la fermitate și la păstrarea credinței și a angajamentelor luate atunci când s'a făcut unirea cu Roma.

« Să fim deci cu tărie mărturisirea credinței, păstrată prin sânge și durere de Părinții noștri, ca să nu umbliăm în întunec, nici să nu aruncăm nepoții blesteme asupra noastră pentru că am lepadat sfânta moștenire a credinței celei drepte și adevărate. Cu ochii așinați asupra lui Christos începătorul și plinitorul credinței, care a suferit pe cruce, neținând seamă de ocara ei (Evr. 12, 2), frați preoți ai Domnului, să stați alături de noi episcopii voștri, iar voi, iubii fii, să stați alături de preoții Bisericii române unite, întăriți pe temelie care este Petru, prin urmașii săi, Papii dela Roma.

Noi fiii împărăției, să nu avem duhul sfiei, ci veseli, gândindu-ne la viața veșnică, să mărturisim credința noastră în una sfântă, catolică și apostolică Biserica, fără să ne lăsăm amăgiți de cei care doresc mărirea deșarte și care, neavând dragoste nici de sufletele noastre nici de țară, vor să ne răpească sfânta moștenire a unirii.

Să nu ne împovăram cu griji, și nici deșartele înțelepciunii și filosofii să nu fure mințile noastre, ci să avem încredere în Acela care a spus că nu va îngădui să fim ispitiți peste puteri. Dacă încercarea s'a abătut sau se va abate asupra noastră, să citim cuvintele Scripturii: *Domnul ne judecă și ne pedepsește ca să nu fim osândiți împreună cu lumea*, (I Cor., 11, 32), *căci dacă năvălim în Christos numai pentru viața aceasta, suntem mai nenorociți decât toți oamenii* (I cor., 15, 19).

Iar tu, Simon Petre, care prin cel de al 260-lea urmaș, prin Papa Pius XII, conduci corabia Bisericii, întărește pe frații tăi așa cum și-a încredințat Domnul, ca nici unul dintre noi să nu se clatine în turburările de acum. Așa, întăriți prin binecuvântarea arhierescă, vom lupta lupta de câștig a credinței, iar Dumnezeu va sădobi pe Satana sub picioarele noastre (Rom. 16, 20).

Dialogul comuniunii partiale

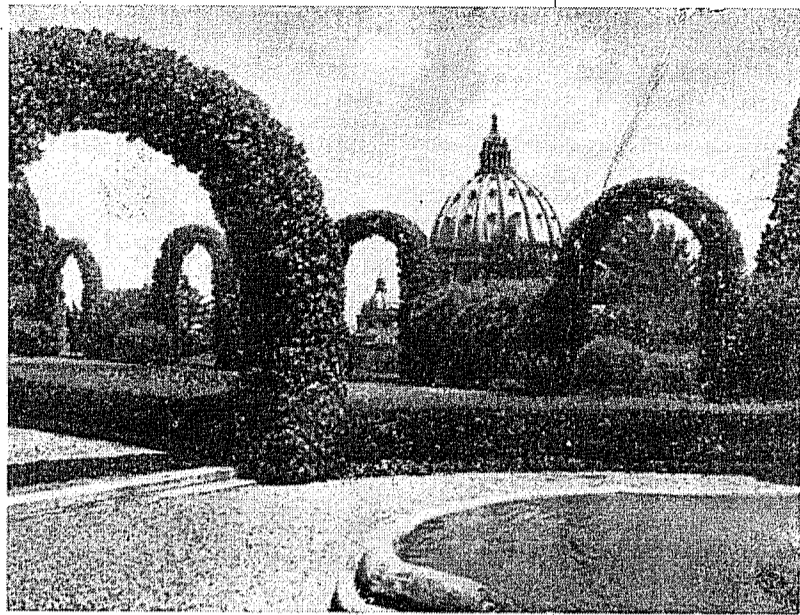
Cuvintele mitropolitului ortodox Meliton, care și-a încheiat intervenția la întrunirea Comitetului Central al Consiliului ecumenic al Bisericilor de la Enugu exprimându-și speranța și urarea ca « Venerabila Biserica catolică Romană să se unească în curând cu Consiliul Ecumenic al Bisericilor », a stârnit surpriza întregii asistențe. Era un lucru cu totul neașteptat. Multe, aplauze și multe surâsuri au subliniat această surpriză generală. Nimeni nu și făcea desigur iluzii. O eventualitate de felul acesta, pentru moment e lipsită de orice temei, e ireală. Atât din partea Consiliului cât și din partea Bisericii catolice teologii avansează motive de oportunitate și de principiu pentru a justifica neaparținerea Bisericii catolice la Consiliul ecumenic al Bisericilor. Așa încât, problema nici nu se pune.

Totuși, intervenția mitropolitului Meliton, care n'a formulat o asemenea urare cu ușurătate, nu e lipsită de semnificație. E o invitație adresată Consiliului ecumenic de a rămâne fidel propriilor principii și directive, de a rămâne o asociație deschisă, de a nu se închide cu un « zid chinezesc ». Și de fapt, în ziua în care Consiliul ar formula în mod oficial motivele teologice datorită cărora Biserica catolică nu poate deveni membru — ipoteză care, trebuie să spunem, apare neverosimilă — ar deveni o societate închisă și ca atare greu de practicat. Si de altfel Declarația de la Toronto spune clar că « pentru a deveni membru al Consiliului, nici o Biserică nu e ținută să renunțe la propriile convingeri eclesiologice ».

Din partea Consiliului ecumenic al Bisericilor problema fundamentală e aceea a unui dialog permanent între Biserica catolică și celelalte Biserici. Decretul asupra ecumenismului recomandă o muncă în comun cu frații despărțiți.

« Dar, spune doct. Lukas Vischer, reformator elvețian și unul din cei trei observatori ai Consiliului mondial al Bisericilor la Conciliu, în intervenția sa la sesiunea a treia a conferinței ținute la Enugu, pornind de la felul în care se consideră pe sine, Biserica Romană poate realmente să stabilească un dialog și o muncă în comun cu celelalte Biserici? După promulgarea decretului asupra ecumenismului, problema aceasta a devenit în adevăr arzătoare ».

Probleme de importanță acestea nu ne pot lăsa indiferenți. Noi am vrea să răspundem aici întrebării puse la Enugu de doct. Vischer. Întrebarea poate fi formulată și în alți termeni: « rămânând fidelă propriilor principii și dogme Biserica catolică poate, sau

Sfântul Petru văzut din grădinile Vaticanului.

nu intra într-o comunitate angajată în dialog ecumenic?

Punând această întrebare doct. Vischer crede că Biserica Romană, considerându-se singura Biserică a lui Christos, nu poate considera celelalte Biserici și comunități creștine decât în funcție de ea însăși. Biserica catolică trebuie considerată ca centru; ea nu poate intra în rețeaua de raporturi reciproce și de interdependență care e comunitatea dialogului ca atare. E de datoria noastră să demonstrăm cum decretul asupra ecumenismului poate fi o lecție de unitate și în același timp de unicitate a Bisericii și să proclamăm necesitatea colaborării între creștini, ca atare. Cooperarea tuturor creștinilor exprimă, în modul cel mai viu, acea unire, încă de pe acum existentă între ei, și pune într-o mai plină lumină imaginea lui Christos, declară decretul asupra ecumenismului. Textul subliniază nu numai că creștinii sunt chemați să coopereze în numeroase domenii, dar că această operă comună poate fi considerată o formă, chiar dacă minoră, de mărturie.

Pentru a înțelege în ce fel și de ce Biserica catolică intră cu dragă inimă într-o asemenea comunitate a dialogului ecumenic, trebuie să pornim de la propriile ei convingeri în legătură cu natura Bisericii. Pentru fiecare creștin atitudinea ecumenică corespunde convingerilor sale eclesiologice. Credințioșii catolici sunt legați între ei în Biserică cu legături de comunie deplină (decretul conciliar asupra ecumenismului, n. 4). Dar însăși această expresie de «plină» comunie

lasă să se presupună că s'ar putea avea legături de comunie « imperfectă » sau « parțială ». Constituția conciliară asupra Bisericii o spune clar: « Cu cei care, prin botez, poartă numele de creștini, dar nu profesază în mod integral credința și nu păstrează unitatea de comuniune sub succesorul lui Petru, Biserica știe că este legată din mai multe motive » (N. 15). E necesar să mai enumerăm aceste motive? Ele sunt bunurile patrimoniului creștin comun, păstrate de comunitățile creștine-ne-catolice, printre care pot fi citate: Sfânta Scriptură, credința în Christos și în Sfânta Treime, botezul, Euharistia, o anumită unire în spirit...

Cooperarea între creștini, acea comunitate a dialogului ecumenic de care vorbea pastorul Vischer, e bazată pe o triplă temelie; botezul, credința în Dumnezeu, Tatăl și Sfântul Duh, și aparținerea la o comuniune creștină centrată pe aceste valori și consacrată să le apere.

Între cei care realizează aceste condiții, trebuie să se stabilească un dialog universal: un dialog al gândirii și al vieții.

Nici o mirare că Biserica catolică se simte și se știe mai aproape de ortodocși decât de Reformați. Decretul asupra ecumenismului vorbește clar: « Aceste Biserici, deși despărțite, posedă Sfintele Taine în toată autenticitatea lor și, în virtutea succesivității apostolice, preoția și Euharistia sunt cele care îi unesc cu noi în mod intim » (n. 15).

Baza legăturii ecumenice e tocmai comunionea imperfectă și parțială. Legătura ecumenică va fi deci deosebită, în măsura în care comuniunea parțială e ea însăși deosebită.

Ecumenismul, putem spune, e indivisibil, dar nu nediferențiat. Comunitatea universală a dialogului este și trebuie să fie o realitate vie, dar ea nu poate impune o nivelare, un comportament uniform al unora față de ceilalți.

Întărirea și extinderea mișcării profesionale contemporane, care duce Bisericele și comunitățile creștine de același tip la grupări pe familii, ne ajută să înțelegem mai bine deosebirile în interiorul unei solidarități unice. În orice caz, nu se poate înțelege activitatea ecumenică a catolicilor și felul care le e propriu de a se insera în comunitatea dialogului, dacă se pierde din vedere realitatea comuniunii parțiale care e temeliea ei.

Aplicațiile celor spuse sunt multiple. Ele interesează în special raporturile între dialogul bilateral și dialogul multilateral, asupra cărora Mitropolitul Meliton a atras pe bună dreptate atenția la Enugu. Ele privesc de asemenea și calitatea proprie raporturilor fraterne de stabilit cu Bisericele orientale despărțite, și explică, în sfârșit, interesul pe care Biserica Romană îl poartă Consiliului ecumenic al Bisericilor, instrument privilegiat al unui vast dialog multilateral în lumea creștină de azi.

La Rodos, Enugu și Adis Abeba, Spiritul Sfânt s'a manifestat, îndemnându-i pe toți să pună bazele unui dialog universal și durabil între creștini.

J. H.

“MENSE MAIO”

Enciclica « Mense Maio » — « Luna Mai » — publicată ieri de oficiul Vaticanului, « L'Osservatore Romano » și astăzi reprodușă cu mare relief de întreaga presă italiană, e un îndurerat și sever apel adresat de Paul VI lumii creștine, pe care o cheamă să se roage, în această lună închinată de calendarul catolic Sfintei Fecioare Maria, pentru înlăturarea gravelor primejdii care astăzi amenință pacea, și pentru bunul sfârșit al Conciliului Ecumenic Vatican II.

Insistența cu care Papa revine asupra temei fundamentale a acestei Enciclice — pacea — lasă să se întrevadă adevăratele dimensiuni ale crizei internaționale actuală.

« Situația internațională — scrie Papa — e mai nesigură și mai întunecată ca oricând, de oarece noui și grave amenințări primejdiesc acum bunul suprem al omului, care e pacea.

Ca și când tragicele experiențe ale celor două conflicte care au însoțit prima jumătate a veacului nostru nu ne-ar fi învățat nimic, noi asistăm astăzi la o înfricoșată acutizare a antagonismelor între popoare în unele părți ale globului și vedem repetându-se primejdiosul fenomen al

recurgerii la puterea armelor și nu la tratative, pentru rezolvarea problemelor care îi ridică pe adversarii unii împotriva altora. Situația aceasta implică suferințe de nedescris pentru populațiile unor întregi națiuni, suferințe cauzate de agitații, de gherile, de acțiuni de rășoi care se extind și se intensifică din ce în ce și care ar putea constitui, dintr'un moment în altul, scânteia unui nou și înspăimântător conflict.

În fața acestor primejdii grave pentru viața internațională — continuă Paul VI — noi, conștiinți de îndatoririle noastre de păstor suprem, socotim necesar să facem cunoscute preocupările noastre și teama că actualele ciocniri s'ar putea înăspri în ușa măsură încât să degenereze într'un rășoi sângeros de proporții uriașe.

Suplicăm, deci, pe toți cei care sunt răspunzători de viața publică să nu rămână surzi la aspirația unanimă a omenirii, care vrea pace. Facă tot ce le stă în putere pentru a salva pacea amenințată. Continue să promoveze și să înlesnească convorbiri și tratative la toate nivelurile și în orice moment pentru a împiedeca primejdioa-

sa recurgere la forță, cu toate tristele ei consecințe materiale, spirituale și morale.

E necesară — insistă Papa — recunoașterea, încurajarea și punerea în practică a tuturor aspirațiilor drepte la pace, așa cum e necesar să fie considerate cu încredere toate gesturile leale de bunăvoință, pentru ca pozitivă cauză a ordinii să triumfe asupra desordinii și a distrugerii.

Din nefericire — subliniază Enciclica — în această dureroasă situație trebuie să constatăm cu adâncă amărăciune că deseori se uită respectul convenit caracterului sacru și inviolabil al vieții omeniești, și se recurgela sisteme și atitudini contrarii sensului moral și obiceiurilor unui popor civilizată.

În legătură cu aceasta, noi nu ne putem opri de a vorbi în favoarea demnității omeniești și a civilizației creștine, pentru a deplora acțiunile de gherilă, de terorism, luarea de ostateci și represuniile de orice fel, ale căror victime sunt întregi populații lipsite de apărare. Sunt crime care în timp ce denunță regresul sentimentelor de dreptate și de umanitate, înăspresc din ce în ce sufletul

antagoniștilor și ridică bariere grave în calea în că accesibilă bunei voințe reciproce; și în orice caz fac din ce în ce mai anevoioase negocierile care, dacă adversarii ar ști să fie leali și cinștiți, ar putea duce la un acord ».

Paul VI vorbește apoi despre semnificația creștină a păcii.

« Pacea e adevărată atunci când e întemeiată pe temelii solide și durabile ale dreptății și ale iubirii de oameni; o dreptate care li se cuvine în egală măsură celor slabi și celor puternici; o dragoste care trebuie să țină în frâu egoismele, în așa fel încât apărarea drepturilor fiecăruia să nu degenereze în uitare sau în negare a drepturilor altora ».

Paul VI își încheie Enciclica exprimându-și speranța ca conștiința răspunderilor proprii în fața lui Dumnezeu și a istoriei să fie destul de puternică pentru a induce guvernele să stăruie în eforturile lor pentru a elimina, pe cât posibil, piedecile reale și psihologice care acum se împotrivesc unei înțelegeri sincere și sigure.

Documentul invită de asemenea întraga lume catolică să se roage pentru Conciliul Ecumenic, de a cărui reușită va depinde mult timp viitorul Bisericii și soarta atâtor suflete.